

Jeg inviterer til Eldorado!

Taler

Rune Gerhardsen

Dato

21 april 2007

Sted

Oslo

Omstendigheter

Arbeiderpartiets landsmøte

1 Det har vært mye dikt på landsmøtet, mye torsk, spisse fjell og kaldt vann. Jeg har også funnet en dikter. Forfatteren Einar Økland har vært vennlig mot hovedstaden med disse ordene:

5 "I Oslo likar eg meg godt. Der kunne eg tenkje meg å ha hytte."

I februar feiret Oslo kommune Kongens 70 årsdag med en opplevelsesgave. Det var barn og unge fra hele landet som ga Kongen, og oss andre, et fyrverkeri av en forestilling. Det slo meg, der jeg satt, at denne forestillingen viste oss et annet

10 Norge enn det Harald ble konge for i 1991. Norske unger ser annerledes ut enn før, mer forskjellige av utseende, bakgrunn og væremåte. Det vi opplevde var kvalitet, allsidighet, trygghet og profesjonalitet vi ikke ville trodd var mulig for bare noen få år siden. Jeg tror det har det en sammenheng. Jeg tror ulike kulturer inspirerer hverandre og gjør alle bedre, når de får leve godt sammen.

15 Det satt jeg og tenkte på der i Rådhushallen. Og så tenkte jeg på de her hjemme som ikke vil ha det sånn. Hva er det som gjør, tenkte jeg, - hva er det som gjør at noen vil stenge, bremse, hindre og gjøre det vanskelig for ulike kulturer å inspirere hverandre, og gjøre hverandre bedre.

20 For det er fortsatt noen som tror at det finnes en vei tilbake dit da det bodde bare ett folkeslag i hvert land. Det er til og med noen som ønsker seg tilbake dit.

Kanskje er de engstelige og redde. Mon tro om vi ikke har grupper, kanskje til og med partier, som er litt fryktsomme, som ikke er fortrolige med det nye og

25 spennende som skjer, som synes at det var best som det var. Som simpelthen ligner litt på Ludvig, det søte pinnsvinet hos Kjell Aukrust, som synes at det meste er farlig. Til dem vil jeg si. Det er ikke noe å være redde for. Ikke vær så

engstelige. Det er bedre å vise tillit enn frykt. Det er bedre å åpne enn å lukke.

30 Det er bedre å ha drømmer, enn å ha mareritt.

I Oslo inviterer Arbeiderpartiet til neste kapittel i historien om hvordan Norge, i likhet med andre land, skal bli en del av den store globale utvikling der forskjellige folk og kulturer skal komme nærmere hverandre. Derfor har vi andre svar, og bedre forslag enn stoppskilt, trusler og ventepauser. I stedet for å stenge 35 Groruddalen for flere innvandrere, skal vi gjøre dalen så bra at alle gjerne kunne tenke seg å bo der. I stedet for å begrense adgangen til musikkskolen, svekke ungdomsarbeidet og somle med barnehagene, skal vi gjøre mer av disse tingene, raskere, fordi vi vet det hjelper. I stedet for å true innvandrerfamilier med å ta 40 barnetrygden fra dem, dersom ungene deres ikke snakker flytende norsk, så skal vi heller lære ungene norsk.

Jeg var forresten i en debatt med Carl I. Hagen om akkurat dette, og hans argument for å true med å ta fra både barnetrygd, kontantstøtte og sosialhjelp, 45 var hensynet til barna. Som om barn noensinne har fått det bedre av at foreldrene får dårligere råd. At det går an.

For første gang dropper vi innvandringskapittelet i valgprogrammet vårt. Vi har tatt et skritt videre. Vi snakker om inkludering, og det gjelder alle. Det er mange måter å være utenfor på. Rullestolbrukere kommer ikke fram. Kan du ikke 50 språket, går du glipp av mye. Noen har ikke råd til å være med på skoletur. Ved å heve blikket, opp fra de enkelte grupper til å omfatte alle, hever vi også inkludering opp blant våre aller viktigste politiske ambisjoner.

Da snakker vi ikke lenger om hvor du kommer fra, eller hvordan du ser ut. Da snakker vi om hvordan du har det. Du trenger ikke å være innvandrer for å føle deg fremmed eller utafør. Jeg vet om en i Arendal, jeg, som har det ugreit. Og det er ikke så lenge siden boligannonsene i Oslo inneholdt reservasjoner mot nordlendinger. Selv på Røa kan folk ha det vrient, særlig de som heier på Lyn.

60 Inkludering er ikke bare en god ide, det er også en metode. Det skal være plass til alle, og det skal stilles krav til alle. Gjør din plikt, krev din rett er et slagord som duger fortsatt. Ingen skal kunne melde seg ut, og ingen skal bli utmeldt. Oslo skal være en by der det er lett å lykkes, og vanskelig å gå til grunne. Det er 65 innholdet i slagordet: "Alle skal med."

Vi har et stykke å gå. I Oslo finner vi landets mest velstående, og vi finner de elendigste. 12 000 barn vokser opp i fattige familier. 40 000 barn har foreldre som er avhengige av økonomisk støtte. Det er for mange som ikke har arbeid, og for mange på trygd og stønader. Vi har et bedre forslag. Det er bedre å betale folk for å arbeide, enn å betale dem for å la være. Arbeiderpartiet har en visjon om byen der fattige ikke finnes. Det er det som er vitsen med Arbeiderpartiet.

Jeg har hørt høyresiden ironisere over slagordet vårt. "Alle skal med," hermer de, og så ler de seg i hjel på partikontoret og tror de har gjort oss til Sovjet-kommunister. Men ute på gatene ler de ikke. De som er utenfor ironiserer ikke over drømmer om en tilværelse der alle er en del av det gode samfunnet og det gode liv, og der ingen blir mobbet, utstøtt, eller er uønsket.

Jeg kunne faktisk tenke meg å utfordre det verdikonservative Høyre, for jeg tror det finnes et sted, der inne mellom marked, privatisering og konkurranseutsetting. Er det ikke viktig at alle er med. Er det ikke viktig at samfunnet gir alle en mulighet? Er det ikke viktig å møte de som sliter litt med livet, med åpenhet, varme og hjelp, snarere enn å jage dem bort. Noe av det viktigste jeg tenker om politikk kan rommes i setningen: Det er bra for alle, at det er bra overalt. Også de velstående har nytte og glede av at det ikke er motsetninger og konflikter i byen. Da blir det tryggere for dem også. Det kunne være noe å tenke på, for dem som pleier å stemme på partier som ikke synes det er så nøye at det blir større forskjeller.

Siden Jens' foredrag på torsdag har jeg drukket både varmt og kaldt øl. Mest kaldt.

På Vålerenga Vertshus fikk jeg, bevæpnet med Jens' betraktninger om øl og klima, full tilslutning til vår nye klimapolitikk. Ved vindusbordet var de til og med rent ut entusiastiske, men det var kanskje fordi jeg rev i en runde.

Jens gledet mange, forbauset noen og ergret våre motstandere ved sitt kraftige klimaforedrag på torsdag. Regjeringen tok et langt steg. Det var nødvendig.

De som stelte i stand universet hadde mye for seg. Neida, dette er ikke et bidrag til debatten om statskirken. Men et eller annet sted er jo dette universet kommet fra. De, eller det, som stelte det i stand, tente på, eller hva de gjorde, tenkte på nesten alt. Men det de ikke kan ha tenkt på, er at menneskene er blitt i stand til,

og ikke bare i stand til, men også i ferd med, å ødelegge det hele. Heldigvis skjønner de fleste det. De fleste. I Arbeiderpartiet skjønner vi det nå så sterkt at 19. april bør bli offisiell flaggdag. 19. april 2007 løftet vi klimapolitikken opp på
110 aller øverste hylle.

Men klimapolitikken må også føres lokalt. Som største by, og som hovedstad har Oslo et eget ansvar. Vi satser langs flere spor, minst tre. Først og fremst må byen selv gjøre det som trengs. Vårt program er skrevet før 19. april, så vi står
115 med en puslete utslippsreduksjon på 50 prosent innen 2030. Heldigvis gjelder landsmøtevedtakene oss også. Men hovedpoenget her, er at kommunene også må sette konkrete klimamål. I Oslo er det lettere enn mange andre steder å erstatte bilkjøring med andre måter å ta seg frem på. Derfor har vi et djevelsk opplegg for trikk og bane. I Oslo brenner vi fortsatt plast. Det skal vi slutte med.
120 Hos oss er el-bil en fullgod måte å forflytte seg på. Jeg får en selv ganske snart, som blir et partisymbol i valgkampen. Den lages til og med i Groruddalen. Bedre kan det ikke bli.

Men så tenkte vi også, at i tillegg til alt vi skal gjøre selv, kunne det være artig å
125 utfordre alle landets kommuner til en vennskaplig konkurranse om den største reduksjon i klimautslipp pr. innbygger. Det er en form for konkurranseutsetting i kommunene jeg er for. Og vi er mange nok fra kommunestyrene her i salen til at Arbeiderpartiet kan ta et kraftfullt initiativ til en slik kappestrid. I Oslo har vi et særlig motiv for å ta revansj over Tromsø.

Og vi håper vi kan invitere innbyggerne i vår egen by til å forplikte seg til god klimatisk adferd gjennom egne klimakontrakter. Det kan dreie seg om stort og smått. Om å bytte lyspærer, skru av lyset i rom der de ikke er, senke
135 temperaturen, kjøre mindre med bil, dusje med mindre vann, dusje uten vann, vaske i ikke fullt så varmt vann, ta toget oftere og fly sjeldnere. Noen av disse kravene er lette å innfri. Noen er litt verre. Så vet jeg selvsagt at klimaproblemene ikke kan løses bare gjennom individuelle handlinger. Men jeg vet også at, stilt overfor så store oppgaver, må befolkningen stå bak, både i holdninger og gjerninger. Noen ganger er det dugnad som gjelder. Hvem skulle
140 vite det bedre enn den bevegelsen Arbeiderpartiet er en del av.

Hva har perserkongen Xerxes med dette å gjøre? Ingen ting.

Men da han hadde tapt slaget mot grekerne fordi havet hadde spilt ham et pek i

Dardanellene, havet rev ned et par broer for ham, lot han havet piske. Han la det til og med i lenker, uten at jeg helt vet hvordan det gikk til. Men havet skulle straffes, og Xerxes skulle ha hevn. Nå fikk jeg aldri snakket med Xerxes personlig om dette, men jeg er nesten sikker på at det ikke hjalp. Jeg tror han
150 pisket til ingen nytte.

Det hjalp ikke noe da Erna Solberg sa at hun ville ha null-toleranse mot salg og bruk av narkotika heller. Så vidt jeg vet har salg og bruk av narkotika vært forbudt så lenge Erna Solberg har levd. Lovforbud må vel være det sterkeste
155 uttrykk for null-toleranse som finnes, så det går nok an å si at dette utspillet egentlig var til ingen nytte. Men hun fikk bilde i avisen. Man får ofte det når man tilbyr politiske besvergelses. Men altså, det hjelper ikke.

Det gjøres i det hele tatt svært mye som ikke hjelper i politikken. I stedet gjør vi
160 det vi pleier. Videreføre er et av de ordene som brukes oftest i politiske programmer. Noen ganger rendyrkes prinsipper, for eksempel om å konkurranseutsette og privatisere, enten det hjelper eller ikke.

Det hjalp ikke noe å rydda Plata heller. Verken problemene eller de narkomane
165 ble borte. De bare flyttet. Det hjelper ikke å teste om 4-åringene kan norsk. Men du verden hvor det hjelper å lære dem norsk. Det hjelper ikke å opprette en ny sykehjemsetat for å få bort sykehjemskøen. Så langt er det bare blitt dyrere og mer tungvint. Det eneste som hjelper hvis køene skal bort, er å skaffe flere plasser.

170 Vi har forresten fått en dustet debatt om valgfrihet i eldreomsorgen. Byrådet skryter av full valgfrihet. Det eneste folk kan velge, er hvilket sykehjem de skal få avslag fra. Det blir ingen valgfrihet før det er nok plasser. Er det noen av dere som har forsøkt å invitere 20 gjester til 15 smørbrød. De to-tre første har rike
175 valgmuligheter. Den 15. har ingen valgfrihet, men han får i alle fall smørbrød. Men så går gardina ned for de fem siste.

Velferdssamfunnet trenger at Arbeiderpartiet retter sylskarpt søkelys mot det som hjelper. Vi vet at unger fra minoritetsmiljøer som har gått i barnehage kan
180 norsk. De som ikke har gått der kan det ikke. Da er det jo bare å sette i gang. Leksehjelp, slik bl.a. Røde Kors driver med, hjelper mye. Vi vet at politiet ofte er de som først oppdager barn og ungdom som begynner å gli på skråplanet. Derfor må bekymringsmeldingen gå med en gang, og barnevernet må reagere

185 før sola går ned. Det hjelper aller mest når vi kan ta tak i dem som skli før de begynner å skli for alvor. Det er ikke mangel på piller, trygghetsalarmer eller rullatorer som gjør at eldre ikke lenger klarer seg hjemme. Det er som regel de praktiske ting som står i veien. Vaktmester og heis vil hjelpe for mange.

190 Vi vet at det hjelper å snakke med dem som har greie på det, ansatte og fagpersoner. Sammen med dem skal vi gå gjennom alt vi gjør. Finne ut hva som hjelper mest, hva som hjelper en del, hva som hjelper noe og hva som ikke hjelper i det hele tatt. Så begynner vi med det som hjelper mest. Og vi presenterer det under slagordet: Slipp fornuften løs.

195 Det henger et par sko over en ledning over Ekebergveien. De henger der fordi ingen har ansvaret for å ta dem ned. D.v.s. det er det, men det er ingen som vet hvem som har ansvaret for å ta dem ned. Huska i Lille Ekeberg barnehage har vært ødelagt i snart et år fordi barnehagen, bydelen og Omsorgsbygg, det er et
200 kommunalt foretak, ikke blir enige om hvem som skal reparere den. Byrådsavdelingen, som er politisk ansvarlig, sier at dette får de finne ut av selv. Dermed er det fire kommunale aktører som ikke aner hvem som har ansvar. Ansvaret renner ut mellom fingrene på byrådet. Da flomlyset på Rommensletta gikk her i høst, måtte idrettslaget først lete seg fram til hvem som hadde ansvaret
205 for å fikse det. Så ble det ble bestilt reparasjon. Først kom inspektørene og de fant ut at sikringen hadde gått. Dermed ble det bestilt skifte av sikring. Men da reparatørene, fra et eller annet firma som hadde vunnet anbudet, hadde skiftet sikringen, oppdaget de at lyspærene også hadde gått. De gjør ofte det når sikringene ryker med et brak. Men det var jo ingen som hadde bestilt skifte av
210 pærer. Dermed var det tilbake til kontoret og opp med bestillingsblokken igjen. Slik holder de på.

Det er sånn det går når kommunen ikke lenger drives som en kommune. Oslo drives nå som et konsern der enhetene, og dem er det mange av, skal skrive til
215 hverandre, forhandle med hverandre, bestille hos hverandre, handle med hverandre og fakturere hverandre, i et marked som ikke finnes. Det norske velferdssamfunnet bygger på rettigheter som skal være gratis for alle. Det blir ikke noe marked av det som skal være gratis. Norske kommuner har ansvaret for service, tjenester, anlegg, transportmidler som skal være tilgjengelige og til
220 disposisjon for alle. Det blir ikke noe marked av det heller. Når det er hull i asfalten skal de lappes. Vi trenger ikke inspektører med skyggelue og notisblokk som skriver opp hullene og så bestiller lapping av et eller annet firma ute i byen.

225 Når idrettslagene skulle ordne noe, pleide de å ringe til Helgesen. Så ble det ordnet. Nå må de ringe til noen de ikke vet hvem er, og som ikke kjenner idretten, og ikke skjønner helt hva det dreier seg om, som så skal bestille. Det er upraktisk, dyrt og tar tid, og hvor i himmelens navn er det blitt av Helgesen?

230 Bjølsens skoles musikkorps skal takkes for at de spiller i 17. mai-toget, ikke få faktura for torgleie når de selger pølser på Rådhusplassen etter toget for å få råd til nye instrumenter, slik at de kan spille neste år også. Det gule huset på Slemdal skal brukes til ungdomshus, ikke stå tomt fordi kommunen ikke har råd til å leie det av seg selv. Siden kommunen eier både skolen og trikken, er det ikke noe vits i at kommunen skal betale 250 kroner til seg selv for at ungene skal komme på
235 klassetur.

Det er dette tøvet som har det fine navnet New Public Management. Kommunen ordner ikke noen ting lenger. Ingen har ansvaret for at ting ordnes, eller at det skjer. Hver enhet har ansvaret for sin ting. Noen registrerer, noen
240 bestiller, noen utfører, noen bruker dagen til å sende penger hit og dit mellom kommunale aktører. Det er derfor de jævla skoene har hengt over Ekebergveien siden i fjor sommer. Det er derfor ungene i Lille Ekeberg barnehage ser lengselsfullt på den ødelagte huska hver dag, og gleder seg til valget. Det er derfor kommunale lokaler både her og der står tomme, mens barn, ungdom og
245 eldre står utenfor, banker på og vil inn. Der er derfor vi må ha nytt styre i Oslo.

Fordi vi har bedre løsninger.

Vi skal bruke markedet, dets logikk og metode der markedets metoder er
250 logiske. Slike områder finnes. Det er i orden med anbud når det skal graves en grøft, bygges en bro eller anlegges en kunstgressbane. (Jeg er forresten blitt litt mer i tvil når det gjelder tunneler.) Men anbudets logikk går på tomgang når 6-åringer skal lære å lese, engstelige eldre skal trøstes og syke mennesker få behandling. Våre kommuner må få lov til å være kommuner, og vi skal være
255 borgere, ikke kunder i byen.

Høyresiden mener de er moderne. Galt. Velferdsamfunnet er moderne. Offentlig sektor er moderne. Vi hadde eldreomsorg på anbud i flere hundre år. Vi kalte det legd, og var stolte og glade da vi ble kvitt det. Vi hadde privatskoler i
260 1000 år før vi fikk en eneste offentlig skole. Det var først da det ble sving på utdanningen. De som lever av å analysere verdens land, deres økonomi, deres

265 velferd og deres effektivitet, peker på de skandinaviske land når de skal finne
vinnerne, og de dokumenterer at offentlige løsninger er effektive og billige,
mens privatisering er dyrt, dumt og upraktisk.

270 Derfor har vi et bedre forslag. De offentlige løsningene skal være gode nok, slik
at ingen tyr til private løsninger fordi de offentlige er for dårlige. Det er da det er
fare på ferde.

275 De som vil ha marked og privatisering går ikke framover, de går bakover. Det er
den sosialdemokratiske bevegelse som går forover. Av og til er det fristende å
rope til dem der bak. "Hvordan går det, bak der?". "Her framme blåser det, det
er mye oppoverbakker, og store steiner. Men det er slik vi kjenner at vi lever. Det
er slik vi kjenner at vi er på vei. Det er slik vi bringer utviklingen framover. Men
det hadde vært lettere om dere ikke bremset så fælt, bak der."

280 Jens fikk sitt Soria Moria. Smart sted å lage regjeringserklæring. Sterkere
symbolkraft skal en lete lenge etter. Eventyret om en glitrende drøm, men også
med dumme troll som prøver å ødelegge. Men det er oppbrukt. Vi kan ikke
gjøre det samme uten at det blir et blast plagiat. Vi må finne på noe annet,
dersom vi vinner og skal lage byråds erklæring. Derfor håper jeg å kunne invitere
til byrådsforhandlinger på et sted som er like bra som Soria Moria. Jeg inviterer
til Eldorado!

285

Kilde

www.dna.no

Emner

Landsmøtetale, Partipolitikk

290

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/jeg-inviterer-til-eldorado>

295

300